

Action funded by
the European Union

EU4Environment

Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Republic of Moldova, Ukraine

Mixal Musil

Strateji ekoloji qiymətləndirmə (SEA): Məqsəd, hüquqi çərçivə, proses və faydalar

Strateji ekoloji qiymətləndirmənin (SEQ) regional və məkan planlaşdırmasına praktik tətbiqinə dair

onlayn təlim

26-27 aprel 2021-ci il

Bakı, Azərbaycan

Action implemented by:

Action funded by
the European Union

EU4Environment

Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Republic of Moldova, Ukraine

SEQ nədir?

SEQ təklif edilən planların, proqramların və digər strateji tədbirlərin ətraf mühitə təsirlərini təhlil etmək və nəticələri qərar qəbuletməyə daxil etmək məqsədilə həyata keçirilən sistemli və proqnozlaşdırılan prosesdir.

Əsas prinsipləri:

- Konkret Plan/Proqram (məsələn, sahəvi, məkansal) üzrə məsul orqan tərəfindən həyata keçirilir
- Qərar qəbuletmə prosesinə mümkün qədər erkən tətbiq edilir
- Diqqət mərkəzində əsas problemlər dayanır
- Ağlabatan alternativləri qiymətləndirir
- Əsas maraqlı tərəflərin və ictimaiyyətin cəlb edilməsi üçün müvafiq imkanlar təmin edir
- Münasib, iqtisadi baxımdan sərfəli metodlar və təhlil üsulları ilə həyata keçirilir

Action implemented by:

Action funded by
the European Union

EU4Environment

Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Republic of Moldova, Ukraine

SEQ: Bunun üçün nə tələb olunur?

- SEQ Planlaşdırmaya (Plan və ya Proqramın hazırlanması) paralel olaraq aparılır
- Ətraf mühit üzrə mütəxəssislərdən təşkil olunmuş SEQ qrupu Plan/Proqram layihəsinə baxır və planlaşdırma (layihə hazırlama) qrupuna aşağıdakılara dair qeydlər bildirir:
 - Təklif edilən tədbirlərin ətraf mühitə potensial təsirləri (**ətraf mühit** riskləri)
 - Müəyyənləşdirilmiş risklərin qarşısının alınması, azaldılması və minimallaşdırılması üzrə tədbirlər
 - Potensial müsbət təsirləri artırmaq üçün tədbirlər
- SEQ qrupu öz nəticə və tövsiyələrinin ümumiləşdirildiyi **Ətraf mühit** hesabatı hazırlayır
- SEQ-in **Ətraf mühit** hesabatı plan layihəsi ilə birlikdə ictimai məsləhətləşmələr üçün hazırlanır
- Planlaşdırma qurumları Plan və ya Proqram layihəsini yekunlaşdıran və təsdiq edən zaman SEQ-in nəticələrini (**Ətraf mühit** hesabatını) ictimai məsləhətləşmələrin rəyləri ilə birlikdə nəzərə alır

Action implemented by:

Action funded by
the European Union

EU4Environment

Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Republic of Moldova, Ukraine

SEQ: Bunun üçün nə tələb olunur? (2)

- SEQ-ə başlama – Planın və ya Proqramın əsas tezisi, vəzifələri və prioritetləri hazır olduqda.
- SEQ-in həcmnin müəyyənləşdirilməsi – konkret Plan və ya Proqram üçün hansı ekoloji problemlərin münasib olduğunun, ekoloji təsirlərin harada meydana çıxma ehtimalının olduğunun müəyyənləşdirilməsi.
- Plan/Proqram layihəsinin ətraf mühit sahəsində mütəxəssislər tərəfindən qiymətləndirilməsi
- Ekoloji Ətraf mühit hesabatın ərsəyə gətirilməsi
- Plan/Proqram layihəsinin Ətraf mühit hesabatı ilə birlikdə ictimai məsləhətləşmədə baxılması
- SEQ üzrə məsul orqan (Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi) SEQ prosesini yekunlaşdırır. Bundan sonra Plan SEQ prosesinin nəticələri nəzərə alınmaqla təsdiq edilə bilər.

Action implemented by:

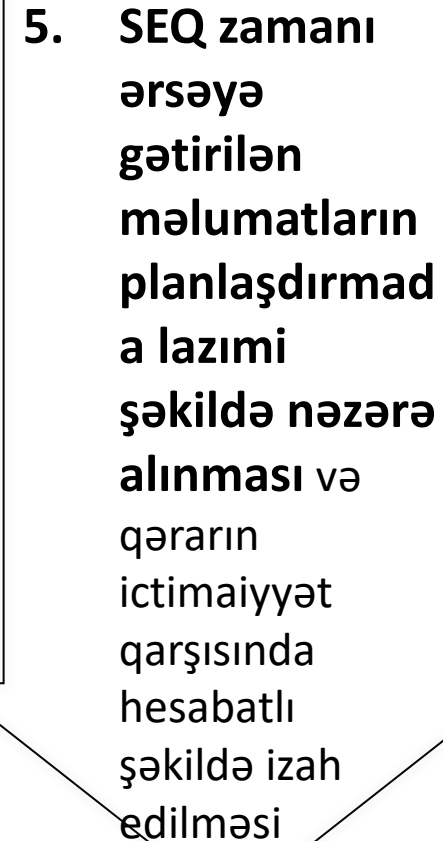

SEQ-in xarakterik / ümumi mərhələləri

- 0. Araşdırma:** SEQ-in konkret bir plan və ya proqram (P/P) üçün **tələb olunub-olunmamasını** müəyyənləşdirmək
- 1. Həcmi müəyyənləşdirilməsi / ilkin təhlil**
SEQ prosesi ərzində nəzərə alınmalı olan əsas məsələlərin müəyyənləşdirilməsi
Əsas problemlərin təhlili, yəni əvvəl baş verənlər, cari vəziyyət, həmçinin plan və ya proqram icra olunmazsa, gələcəkdə potensial olaraq baş verəcəklər
- 2. Planın və ya proqramın əsas problemlərə təsirlərinin qiymətləndirilməsi** və azaltma tədbirlərinin (monitorinq cədvəli daxil olmaqla) hazırlanması
- 3. SEQ hesabatının hazırlanması** və ətraf mühit, səhiyyə orqanları və ictimaiyyətlə müzakirələr üçün təqdim edilməsi

4. Məsləhətləşmələr

-
- 5. SEQ zamanı ərsəyə gətirilən məlumatların planlaşdırmada lazımi şəkildə nəzərə alınması** və qərarın ictimaiyyət qarşısında hesabatlı şəkildə izah edilməsi

Action funded by
the European Union

EU4Environment

Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Republic of Moldova, Ukraine

SEQ: Əsas hiss edilən nəticələr

1. Scoping (Həcmi müəyyənləşdirilməsi) hesabatı – qiymətləndirmənin həcmi əks etdirildiyi və əlavə təhlillərin təklif edildiyi hesabatdır. Növbəti SEQ Hesabatının həcmi və diqqət mərkəzində dayanan əsas məsələləri müəyyənləşdirmək məqsədilə məsləhətləşmələrin aparılması üçün dövlət orqanlarına və digər maraqlı tərəflərə təqdim edilir.
2. SEQ Hesabatı ətraf mühit sahəsində bütün ekspertlərin təhlillərinin, qiymətləndirmənin nəticələrinin və tövsiyələrinin ümumiləşdirilmiş şəkildə əks olunduğu hesabatdır. Məsləhətləşmələrin aparılması üçün maraqlı tərəflərə təqdim edilir və SEQ-in nəticəsi üçün baza təşkil edir.

Action implemented by:

Action funded by
the European Union

EU4Environment

Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Republic of Moldova, Ukraine

Beynəlxalq hüquqi çərçivə: Aİ-nin SEQ-ə dair Direktivi

Aİ-nin “Müəyyən planların və proqramların ətraf mühitə təsirlərinin qiymətləndirilməsinə dair” 2001/42/EC sayılı Direktivi

- Aİ ölkələrində həyata keçirilmişdir
- Qoşulan ölkələrdə tətbiq edilmişdir => müxtəlif səviyyələrdə həyata keçirilmə

2004-cü ilin iyul ayından qüvvədədir (Aİ)

- SEQ-ə dair Direktivin milli və regional qanunvericiliyə müxtəlif inteqrasiyası
- Müxtəlif təcrübələr və uyğunlaşdırılma

Action implemented by:

Action funded by
the European Union

EU4Environment

Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Republic of Moldova, Ukraine

Beynəlxalq hüquqi çərçivə: Aİ-nin SEQ-ə dair Direktivi

SEQ-in predmeti olan planları və proqramları müəyyənləşdirir

- SEQ aşağıdakı planlar/proqramlar üçün məcburidir:
 - Kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı, balıqçılıq, energetika, sənaye, nəqliyyat, tullantıların idarə edilməsi, su təsərrüfatı, telekommunikasiya, turizm, şəhərsalma və milli səviyyədə planlaşdırma və ya torpaqdan istifadə sahələri üçün hazırlanan və ƏMTQ Direktivində göstərilmiş layihələrin gələcəkdə hazırlanmasına icazə verən çərçivə müəyyənləşdirən.
- Qiymətləndiriləcək mövzuları müəyyənləşdirir. Bu mövzuların sayı təqribən 4-dür:
- Ətraf mühit,
- Təbiət,
- İnsan sağlamlığı,
- Mədəni irs

Action implemented by:

Action funded by
the European Union

EU4Environment

Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Republic of Moldova, Ukraine

Beynəlxalq hüquqi çərçivə: SEQ-ə dair Protokol

Espo Konvensiyası adlandırılan Konvensiyanın (“Transsərhəd kontekstdə ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi haqqında” Konvensiya) Protokolu

2003-cü ildə Kiev şəhərində imzalanmış, 2010-cu ilin iyul ayında qüvvəyə minmişdir

- “Kiev” Protokolu kimi də məlumdur
- İmzalayan dövlətlər: 38; Tərəflər: 25

SEQ-ə dair Direktivə oxşardır, lakin diqqət mərkəzində dayanan məsələlərə əlavə olaraq aşağıdakılar daxildir:

- İnsan sağlamlığına təsirlər
- İctimai məsləhətləşmə

Action implemented by:

Action funded by
the European Union

EU4Environment

Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Republic of Moldova, Ukraine

SEQ-ə dair Protokolun tələbləri

Maddə 2 – Anlayışlar

“Planlar və proqramlar” dedikdə, aşağıdakı planlar və proqramlar və onlara dəyişikliklər nəzərdə tutulur:

- (a) Qanunvericilik müddəaları, tənzimləyici müddəalar və ya inzibati müddəalarla tələb edilən;
- (b) Hər hansı bir orqan tərəfindən hazırlanmış və (və ya) qəbul edilmiş və ya hər hansı bir orqan tərəfindən hazırlanmış, rəsmi prosedur vasitəsilə parlament və ya hökumət tərəfindən qəbul edilmiş

Action implemented by:

Action funded by
the European Union

EU4Environment

Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Republic of Moldova, Ukraine

SEQ-ə dair Protokolun tələbləri (2)

Maddə 4 – Planlar və proqramlarla bağlı tətbiq sahəsi

“Planlar və proqramlar” dedikdə, aşağıdakı planlar və proqramlar və onlara dəyişikliklər nəzərdə tutulur:

1. SEQ **ətraf mühitə, o cümlədən sağlamlığa ciddi təsirlərə malik olma ehtimalı olan** planlar və proqramlar (...) üçün həyata keçirilir.
2. SEQ aşağıdakı sahələr üzrə hazırlanan planlar və proqramlar üçün həyata keçirilməlidir: kənd təsərrüfatı, meşə təsərrüfatı, balıqçılıq, energetika, sənaye, o cümlədən mədəncilik, nəqliyyat, regional inkişaf, tullantıların idarə edilməsi, su təsərrüfatı, telekommunikasiya, turizm, şəhərsalma və milli səviyyədə planlaşdırma və ya torpaqdan istifadə, və Əlavə 1-də göstərilmiş **layihələrin** və Əlavə 2-də göstərilmiş, **milli qanunvericiliyə əsasən ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsinin predmeti olan** istənilən digər layihələrin **gələcək inkişafı üçün icazələrin alınması üzrə çərçivə müəyyənləşdirən**.

Action implemented by:

Action funded by
the European Union

EU4Environment

Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Republic of Moldova, Ukraine

SEQ-ə dair Protokolun tələbləri (3)

Aşağıdakı plan və proqramlar bu Protokolun **predmeti deyil**:

- (a) Yeganə məqsədi milli müdafiə və ya fəvqəladə hallar sahəsində xidmət olan planlar və proqramlar;
- (b) Maliyyə və ya büdcə planları və proqramları.

Planda və ya proqramda **yerli səviyyədə kiçik bir ərazidən istifadənin** müəyyənləşdirildiyi hallar və plan və ya proqrama **kiçik dəyişikliyin** edildiyi hallar üçün də SEQ tələb olunmur (SEQ yalnız plan və ya proqram ətraf mühitə ciddi təsirlərə malik olduqda tələb olunur).

Action implemented by:

Action funded by
the European Union

EU4Environment

Armenia, Azerbaijan, Belarus, Georgia, Republic of Moldova, Ukraine

SEQ-in faydaları

- Ətraf mühitin yüksək səviyyədə mühafizəsini təmin edir
- İctimaiyyətin iştirakının təkilinin keyfiyyətini artırır
- Qərar qəbuletmənin səmərəliliyini artırır
- İnkişaf üçün yeni imkanların müəyyənləşdirilməsinə kömək edir
- Böyük xərclərə gətirə biləcək səhvlərin qarşısını almağa kömək edir
- İdarəetməni gücləndirir
- Transsərhəd əməkdaşlığa kömək edir

Action implemented by:

